

REGERINGSRÄTTENS DOM

Mål nr
1087-08

meddelad i Stockholm den 28 augusti 2009

KLAGANDE

Skatteverket
171 94 Solna

MOTPART

AA

Ombud: Jur. kand. Slobodan Jovicic
Advokatfirman Salomonsson & Liljekvist
Kornhamnstorg 57
111 27 Stockholm

ÖVERKLAGAT AVGÖRANDE

Kammarrätten i Göteborgs dom den 25 januari 2008 i mål nr 1527-07, se bilaga

SAKEN

Utlämnande av alkoholvaror

REGERINGSRÄTTENS AVGÖRANDE

Regeringsrätten upphäver kammarrättens dom i den del den avser vägran att lämna ut alkoholvaror och fastställer Tullverkets beslut i denna del.

Regeringsrätten avslår Skatteverkets yrkande om upphävande av kammarrättens dom i den del den avser ersättning för ombudskostnader.

Dok.Id 72660

Postadress
Box 2293
103 17 Stockholm

Besöksadress
Wallingatan 2

Telefon
08-561 676 00
E-post: regeringsratten@dom.se

Telefax
08-561 678 20

Expeditionstid
måndag – fredag
09:00-12:00
13:00-15:00

Mål nr
1087-08

YRKANDEN M.M.

Skatteverket yrkar att Regeringsrätten med ändring av kammarrättens dom ska fastställa Tullverkets beslut att inte lämna ut alkoholvarorna samt upphäva kammarrättens beslut att tillerkänna AA ersättning för kostnader.

AA bestrider bifall till Skatteverkets yrkanden.

Skatteverket anför bl.a. följande. Regeringsrätten har i rättsfallet RÅ 2007 not. 205, med hänvisning till EG-domstolens domar i mål C-170/04 och C-186/05, tagit ställning till en situation där alkoholvaror avsedda för eget bruk förts in till Sverige av en privatperson genom anlitan­de av en transportör. Regeringsrätten fann i målet att bestämmelsen i 4 kap. 2 § alkohollagen (1994:1738), AL, stod i strid med gemenskapsrätten och att bestämmelsen därför inte kunde utgöra grund för att med stöd av 2 kap. 16 § lagen (1998:506) om punktskattekontroll av transporter m.m. av alkoholvaror, tobaksvaror och energiprodukter, LPK, vägra att lämna ut varorna. Den situation kammarrätten i nu aktuellt ärende haft att ta ställning till är att en person själv har fört in 210 liter spritdrycker till landet genom att personligen transportera varorna till Sverige. Den ifrå­gavarande införseln är att anse som kommersiell i den meningen att varorna ska beskattas i Sverige enligt bestämmelserna i lagen (1994:1564) om alkoholskatt, LAS, och skiljer sig således i väsentliga delar från den införsel av varor som var föremål för prövning i RÅ 2007 not. 205. EG-domstolens domar i mål C-170/04 och C-186/05 innebär inte att den begränsning av rätten att föra in alkoholdrycker till landet som föreskrivs i 4 kap. 2 § AL står i strid med gemenskapsrätten vad avser införsel av varor för kommersiellt bruk. Det är endast det svenska förbudet mot privatpersoners möjlighet att föra in varor till landet genom anlitan­de av oberoende mellanhand eller under yrkesmässig befordran som underkänts av EG-domstolen. Förbudet mot att föra in alkoholvaror, tillämpat på en sådan situation som den i målet ifrå­gavarande införseln, är således förenligt med gemenskapsrätten och kan därför utgöra grund för att vägra att lämna ut alkoholvaror.

AA hänvisar till vad han tidigare anfört i målet.

SKÄLEN FÖR REGERINGSRÄTTENS AVGÖRANDE

Av handlingarna framgår bl.a. följande. AA stoppades den 12 mars 2006 vid en transportkontroll i Helsingborg när han var på väg att köra in i Sverige med

Mål nr
1087-08

bil. Han medförde i bilen 210 liter spritdrycker, vilka omhändertogs av Tullverket. Sedan AA betalat den skatt som belöpte på spritdryckerna upphävde Tullverket i beslut den 28 november 2006 omhändertagandet men beslutade samma dag att inte lämna ut varorna. Länsrätten fastställde Tullverkets beslut men detta upphävdes av kammarrätten i det nu överklagade beslutet.

AA har i samband med förhör vid omhändertagandet av spritdryckerna uppgett bl.a. följande. Varorna var avsedda för personligt bruk i samband med en bröllopsfest, vid vilken han skulle gifta sig med sin fästmö BB. Bröllopet skulle äga rum under försommaren 2006 i Södertälje men någon dag för detta var inte bestämd och inbjudningskort hade inte skickats ut. Någon lokal för festen hade inte bokats. Såväl han som hans fästmö är av syrianskt ursprung och syrianska bröllop är stora tillställningar med många gäster och kringaktiviteter. Planering och inköp måste därför påbörjas långt före bröllopsdagen. För att hålla nere kostnaderna beslutade han att köpa in billig alkohol i Tyskland. I enlighet med syriansk kultur avsåg han att stå för all mat och dryck på festen. Mängden alkoholvaror motsvarade behovet vid det aktuella tillfället. Han hade inte något kommersiellt syfte med införandet av alkoholvarorna till Sverige. I samband med skriftväxling i målet har uppgetts att bokning av lokal skett men att avbokning skedde två dagar före det att festen skulle ha hållits.

BB har i förhör den 15 mars 2006 uppgett att hon och AA kände varandra sedan oktober 2005, att de var tillsammans och nästan förlovade men att något datum för bröllopet inte hade bestämts.

Tullverkets beslut har fattats med stöd av 2 kap. 16 § LPK. Enligt den bestämmelsen gäller att, om omhändertagandet av en alkoholvara upphävs men den som gör anspråk på varan saknar rätt enligt 4 kap. 2 § AL eller 4 § lagen (1961:181) om försäljning av teknisk sprit m.m. att föra in varan, beslut ska fattas om att varan inte ska lämnas ut till denne. Enligt 2 kap. 16 § tredje stycket LPK gäller vidare att den som gör anspråk på varan ska ges möjlighet att återutföra den på villkor som Tullverket bestämmer.

Huvudfrågan i målet är om Tullverket haft fog för sitt beslut att vägra lämna ut alkoholvarorna till AA.

Regeringsrätten gör följande bedömning.

De förklaringar som AA har lämnat angående införsln av spritdryckerna har inte stöd av annan utredning i målet och framstår som vaga och mindre

sannolika. Detta intryck förstärks av de uppgifter som har lämnats av fästmän BB. Med hänsyn härtill och till den förhållandevis stora mängd spritdrycker som det är fråga om finner Regeringsrätten att uppgiften att dryckerna införts för personligt bruk inte kan godtas. Införseln måste därför anses ha varit kommersiell.

Enligt 4 kap. 2 § AL gäller i huvudsak att endast den som – i enlighet med de förfaranderegler som gäller för punktskattepliktiga varor i rådets direktiv 92/12/EEG, cirkulationsdirektivet – godkänts som upplagshavare eller registrerats som varumottagare enligt 9 eller 12 § LAS kommersiellt får föra in spritdrycker, vin och starköl i landet. Rätten att importera sådana drycker är således knuten till en personkrets som har rätt att föra in obeskattade punktskattepliktiga varor i landet och driva partihandel här. Vidare gäller i princip att endast den som har rätt att bedriva partihandel får sälja varorna till det svenska detaljhandelsbolaget, Systembolaget, till annan som har rätt att bedriva partihandel med motsvarande varor och till den som har serveringstillstånd, utom tillfälligt sådant för slutet sällskap (4 kap. 5 § AL).

Det är klarlagt i målet att AA vid införseltillfället inte var godkänd som upplagshavare eller hade registrerats som varumottagare enligt de ovan angivna bestämmelserna. Någon rätt för honom att enligt dessa bestämmelser föra in spritdrycker i landet för kommersiellt ändamål förelåg således inte. En fråga som uppkommer i målet är emellertid om kravet på godkännande som upplagshavare eller registrerad varumottagare av den som kommersiellt vill importera spritdrycker, vin eller starköl är förenligt med gemenskapsrätten.

När det gäller det svenska detaljhandelsmonopolet och dess funktionssätt har EG-domstolen i det s.k. Franzénmålet – EG-domstolens dom den 23 oktober 1997 i mål C-189/95 – vid en prövning mot artikel 37, numera artikel 31, i fördraget funnit detta förenligt med gemenskapsrätten. Nu aktuella bestämmelser rörande de begränsningar som gäller med avseende på rätten att för kommersiella ändamål föra in spritdrycker, vin eller starköl rör dock i sig inte Systembolagets utövande av sin speciella funktion som detaljhandelsmonopol utan får i stället anses utgöra sådana åtgärder med motsvarande verkan som kvantitativa restriktioner som anges i artikel 28 EG, vilka inte kan godtas om de inte kan rättfärdigas med stöd av artikel 30 EG. Bland de värden och intressen som skyddas genom artikel 30 EG intar enligt EG-domstolens praxis människors hälsa och liv den främsta platsen (se bl.a. EG-domstolens domar i mål C-104/75, De Peijper, punkt 15, och i mål C-320/93, Ortscheit, punkt 16).

Mål nr
1087-08

Bestämmelser som i likhet med de nu berörda har till syfte att begränsa alkoholkonsumtionen och motverka alkoholmissbruk får anses bidra till att skydda folkhälsan i enlighet med artikel 30. Reglerna får dock varken utgöra ett medel för godtycklig diskriminering eller innefatta en förtäckt begränsning av handeln mellan medlemsstaterna. De får inte heller gå utöver vad som är nödvändigt för att uppnå det bakomliggande syftet med bestämmelserna. Reglerna måste med andra ord vara proportionella. Prövningen av om kravet på proportionalitet har iakttagits ankommer i första hand på den nationella domstolen.

De begränsningar som gäller för den yrkesmässiga importen och vidareförsäljning i partihandelsledet medför att spritdrycker, vin och starköl inte lagligen kan nå konsumenterna på annan väg än genom Systembolaget och restaurangernas servering. Detta utgör en bärande del av den svenska restriktiva alkoholpolitiken som syftar till att åstadkomma en allmän begränsning av alkoholkonsumtionen för att skydda människors hälsa och liv och där en av hörnpelarna varit Systembolagets ställning som monopolföretag vid detaljhandel med spritdrycker, vin och starköl (se prop. 1998/99:134 s. 99). Det föreligger således ett nära samband mellan den kommersiella importen av spritdrycker, vin och starköl å ena sidan och detaljhandelsmonopolet och dess funktion å andra sidan. Det framstår mot den bakgrunden som naturligt att det inte får råda någon osäkerhet beträffande vem som får importera eller idka partihandel med spritdrycker, vin och starköl. Med avseende på den kommersiella importen av sådana alkoholvaror erfordras således, för att tillgodose det bakomliggande syftet med lagstiftningen, ett system som ur kontroll- och effektivitetssynpunkt är mer tillförlitligt än vad som kan uppnås genom t.ex. enbart olika former av anmälningsförfaranden förenade med straffrättsliga sanktioner. Bestämmelser som innebär att rätten att för kommersiellt ändamål till Sverige importera spritdrycker, vin och starköl begränsas till dem som godkänts som upplagshavare eller registrerats som varumottagare kan i detta avseende inte anses gå utöver vad som får anses både lämpligt och proportionerligt och är även i övrigt förenliga med gemenskapsrätten.

Regeringsrätten finner sammanfattningsvis att det i AL föreskrivna systemet för rätten att för kommersiellt bruk importera spritdrycker, vin och starköl från en annan stat inom Europeiska gemenskapen inte står i strid med gemenskapsrätten och att Tullverket därför, när det inte förelåg någon rätt enligt berörda bestämmelser i AL för AA att föra in spritdrycker i landet, haft fog för sitt beslut att inte lämna ut de ifrågavarande spritdryckerna.

Mål nr
1087-08

Enligt 3 § lagen (1989:479) om ersättning för kostnader i ärenden och mål om skatt, m.m. ska skattskyldig, som i ett ärende eller mål haft kostnader för ombud eller biträde, utredning eller annat som skäligen behövts för att ta till vara hans rätt, beviljas ersättning för kostnaderna om – såvitt nu är av intresse – målet har betydelse för rättstillämpningen. Då målet får anses röra frågor av betydelse för rättstillämpningen får AA anses berättigad till ersättning för sina kostnader med det belopp som tillerkänts honom av kammarrätten. Skatteverkets yrkande avseende AAs kostnader i målet ska därför avslås.

Marianne Eliason

Lars Wennerström

Carina Stävberg

Peter Kindlund

Kristina Ståhl

Skiljaktig mening, se protokoll

Eva Norling

Föredragande regeringsrätts-
sekreterare

Avd. I

Föredraget 2008-11-26